

MIK i skönlitteratur

Handledning till Scoopet – Förstörda bevis

Förstörda bevis är första delen i serien Scoopet. Det är en kapitelbok skriven för 6-9 år. Den passar bra både för högläsning och enskild läsning. Den kräver att eleverna är relativt flytande i sin läsning.

Boken handlar om Maryam och Hugo som går på Sturebergsskolan. Skolbiblioteket ska läggas ner och barnen bestämmer sig för att göra en namninsamling för att behålla sitt bibliotek. Över 500 personer skriver på, nästan alla som går på skolan. Men när de lämnar in namnlistorna till kommunalrådet Kurt Rydén på kommunhuset betar han sig märkligt. De ser hur han matar ner alla papper i dokumentförstöraren. Boken är ett slags deckarmysterium men även fullspäckad med fakta om vem som styr och bestämmer i Sverige, kommunen och på skolan men även hur man publicerar på nätet, vem som är avsändare och hur media väljer vad vi ska få veta.

Frågor att diskutera under och efter läsningen

Varför ska skolans bibliotek läggas ner?

Vem bestämmer om skolan ska ha ett bibliotek eller inte? Varför bestämmer den?

Varför förstör Kurt Rydén namnlistorna? Får ett kommunalråd förstöra namnlistor en medborgare lämnar in?

Får Scoopet skriva vad de vill i tidningen?

Är det elakt av Scoopet att skriva om vad Kurt Rydén gör? Varför/varför inte?

Varför vill inte lokaltidningen skriva om barnens nyhet?

Borde tidningen ha agerat på ett annat sätt?

Vad händer om en tidning skriver fel eller ljuger?

Varför har tidningar annonser? Är annonserna bra eller dåliga?

Vem är avsändare till nyheten att skolbiblioteket ska läggas ner? Kurt Rydén, rektor, Scoopet eller lokaltidningen?

Spelar det någon roll vem som är avsändare till information? Är det mer trovärdigt beroende på om det är Scoopet, lokaltidningen eller ett kommunalråd som Kurt Rydén?

Är det någon i boken som vinklar eller ljuger? På vilket sätt?

Begrepp/saker eleverna ska diskutera/lära sig

Dessa begrepp är bra att eleverna får till sig under diskussionerna. Anpassa svårigheten efter elevgruppen men använd gärna begreppen då de är en del i MIK-progressionen och grundar väl för senare lektioner.

Avsändare/källa

Avsändaren är den som ligger bakom ett budskap. Avsändare finns i både stort och smått, när en tidning skriver ett avslöjande reportage såväl som när ett rykte sprids inom en kompisgrupp. Det är alltid viktigt att fundera på vem som är avsändaren då det kan säga mycket om budskapet och syftet med spridningen. I den här boken finns flera avsändare, till exempel Maryam och Hugo som berättar om vad Kurt Rydén gör, radiostationen som rapporterar om nyheten, tidningen som väljer att rapportera om andra nyheter istället.

Budskap

Är den information som sprids. Det är viktigt att fundera på vad avsändare egentligen vill med sin information och hur den vill att informationen ska påverka sina mottagare.

Budskapet som Sylvia sänder ut i den här boken är att Aurora fuskat i tävlingen. Budskapet från författaren till läsaren är att vi ska vara snälla mot varandra och inte tro på rykten.

Syfte

Är anledningen till varför avsändaren sprider information och den effekt avsändaren vill få med att sprida det. Det är viktigt att fundera på vad avsändare egentligen vill med sin information och hur den vill att informationen ska påverka sina mottagare. I boken finns många budskap och syften. Maryam och Hugo vill sprida information om felaktigheter som sker på kommunhuset, deras syfte är att få tillbaka sitt skolbibliotek. Kurt Rydén påstår att deras syfte är att svartmåla honom. Tidningens syfte är att sprida nyheter som berör läsarna men deras syfte är också att få betalt så de kan få lön och finnas kvar, till exempel har de massor med annonser och de väljer bort en nyhet för att de tror att den inte kommer vara tillräckligt intressant för att läsarna ska köpa tidningen.

Källkritik

Att vara källkritisk är att granska sina källor, det vill säga kolla upp den information en avsändare skickar ut för att se om den är trovärdig eller inte. En bra metod är att gå efter källkritikens 3 viktiga V : Vem säger Vad i Vilket syfte? Det vill säga Vem är avsändaren? Vad är budskapet? Vilket syfte har den till att säga just det här?

Vinkla

Är att lyfta fram, välja bort och förvränga information så att det passar ens syften. Vinkling behöver inte vara något dåligt, det sker hela tiden då till exempel en tidning inte kan rapportera om precis allt utan väljer bort nyheter de inte tror är intressanta. Men det kan också användas för dåliga syften, till exempel för att undanhålla information eller få något att verka bättre än det är. I boken väljer tidningen bort att skriva om Maryam och Hugos nyhet och väljer istället att skriva om det positiva som sker på äldreboendet efter att Kurt Rydén sett till att de får mer pengar. De vet inte om det själva men de har omedvetet vinklat verkligheten. Om de hade skrivit om både neddragningen på en halv miljon på skolan och tillskottet på en halv miljon på äldreboendet hade fler fått möjlighet att se hela bilden/sanningen. Det går även att diskutera att tidningen har annonser och reklam för olika saker och hur dessa kan vara vinklade för att sälja.

Ytterligare övningar

Låt eleverna hitta avsändare i sin omgivning. Diskutera på vilket sätt de är avsändare.

Låt eleverna hitta budskapen i sin omgivning. Diskutera om budskapet kan tolkas olika.

Låt eleverna analysera syftet med olika källor och budskap.

Centralt innehåll ur LGR11

Kap 1. Skolans värdegrund

Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet, med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt.

Kap 5.3 Hem- och konsumentkunskap

Skillnaden mellan reklam och objektiv konsumentinformation

Kap 5.15 Samhällskunskap

Hur man kan värdera och bearbeta källor och information, såväl med som utan digitala verktyg. (0-3)

Hur man urskiljer budskap, avsändare, syfte, såväl i digitala som andra medier, med ett källkritiskt förhållningssätt. (4-6)

Hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter. (4-6)

Kap 5.18 Svenska

Källkritik, hur texters avsändare påverkar innehållet. (0-3)

Hur man jämför källor och prövar dras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt. (4-6)